

6. Рішення Конституційного суду України від 02.11.2004 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04#Text>

7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Тетяна БОГАЧИК,
здобувачка вищої освіти,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна

СВОЄРІДНІСТЬ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ АНГЛІЇ

Англосаксонська правова система має відмінні характеристики, які повністю відрізняють її від інших правових систем і є однією з найпоширеніших правових систем у світі.

Актуальність дослідження даної теми полягає у висвітленні окремих аспектів розвитку та функціонування англосаксонської правової системи на етапі зародження.

Англосаксонська правова система стала об'єктом вивчення для відомих дослідників, зокрема Ю. Ведернікова, О. Гумки, В. Захарова, М. Кельмана, С. Лукашевича, Л. Луця, П. Мельника, А. Музики, О. Скакуна, М. Цвіка.

Метою даного дослідження є характеристика специфіки англосаксонської правової системи.

Правова система – це широке поняття, яке охоплює правосвідомість, правовідносини, правові форми діяльності держави та інші правові явища [3, с. 244-245]. Цінність категорії правової системи в праві полягає в можливості її використання для всебічного аналізу всього правового життя суспільства та виявлення найважливіших закономірностей у взаємовідносинах між різними його частинами та іншими соціальними явищами [3, с. 560].

Англосаксонська правова система є однією із найбільш впливових найпоширеніших та найстарших правових систем у світі [5, с. 539]. Це національна правова система, заснована на нормах, створених судовими прецедентами як основним джерелом права, а також перевагах процесуального

права над матеріальним та поділі права на загальне право і право справедливості [7, с. 79, 142, 287].

Історично цей тип правової системи виник із загального права Англії, а його загальна особливість полягає у визнанні судових прецедентів основним джерелом права [2, с. 4].

Вивчення сім'ї загального права традиційно починалося з вивчення англійського права, оскільки всі правові системи, що належать до цієї сім'ї, зазнають впливу англійського права.

Історію становлення та розвитку сучасного права Англії можна поділити на чотири основні етапи: англосаксонський період, становлення загального права через діяльність королівських суддів (1066р. – друга половина XIV ст.); реформування стародавнього загального права та перехід до більш сучасного права (друга половина XIVст. – середина XIX); подальший розвиток системи загального права, набуття нею сучасних ознак (середина XIX ст. – нинішні часи).

Протягом декількох століть, ще до норманського завоювання, Англія була об'єднана англосаксонськими королями в аморфну державну структуру, яку не можна назвати централізованою. Закони цього періоду включали лише місцеві звичаї патріархальних англосаксонських племен, які мали місцевий характер і між ними були суттєві відмінності. Але з часом правові звичаї зазнали серйозних змін і вони поступово трансформувалися в сучасне право Англії.

Другому періоду розвитку правової системи притаманні п'ять основних якостей: право є королівським, судовим, загальним, процесуальним та публічним. Завершується цей період кризою системи загального права, яка призвела до виникнення права справедливості.

На третьому етапі норми загального права пристосовуються до вимог Нового часу. У боротьбі між правом справедливості та загальним правом перемагає право справедливості. Наприкінці XVII ст. – на початку XVIII століття проводиться систематизація та реформування права справедливості, після чого воно набуває формальних рис загального права.

Для третього етапу характерне зростання ролі статутів як джерела права. Під час цього періоду остаточно визнається принцип правового суверенітету Парламенту.

В останній, четвертий, період характерні такі процеси: злиття загального права і права справедливості в єдину систему права, посилення ролі законодавства як основного джерела права, також очищення давно застарілих, не діючих актів, кодифікування сфер англійського права [6, с. 132-135].

Англійське право має ряд особливостей. Перша особливість полягає в тому, що право розвивалось завдяки юристам. По-друге, в Англії прецедент все ще залишається основним джерелом права з якого все ще виокремлюють загальне право та право справедливості. Загалом, поділ права – це і є головна фундаментальна ознака англійської правової системи.

Особливість розвитку англійського права як права прецедентного призвело до внутрішніх суперечностей у його системі, яка взагалі важко піддається систематизації. З цього випливає інша особливість: жодна галузь англійського права не була повністю кодифікована, тому доцільно вважати, що воно уникло кодифікації [4].

Англо-американська правова сім'я включає такі правові системи Англії та Уельсу, Північної Ірландії, Австралії, США, Канади, Нової Зеландії та деяких країн Британської Співдружності [8, с. 287-288]. Ці ознаки найбільш характерні для англійського права, в інших країнах цієї правової сім'ї можуть мати інші ознаки [1].

Систему джерел англійського права складають: судовий прецедент, закони, підзаконні акти, міжнародні договори, правовий звичай, правова доктрина, справедливість. Судові прецеденти забезпечують ефективність, передбачуваність та однаковість судової практики. Як правило, англійське законодавство застосовується після тлумачення судами. В сучасних умовах прецедентне право продовжує зберігати свої позиції в правовій системі Англії, залишаючись незалежним і повноцінним джерелом права. Норми прецедентного права безпосередньо регулюють найважливіші інститути англійського права, зокрема договірне, зобов'язальне та інші правові інститути [4].

Судовий прецедент – це рішення суду чи іншого компетентного органу у конкретній справі, обов'язкове при вирішенні аналогічних дій цим органом, нижчими або рівними йому судами. Визнання судових прецедентів джерелом права ґрунтується на принципі «поступового та упорядкованого прогресу», тобто судові рішення є обов'язковими для виконання подібних справ у цьому суді та судах нижчих інстанцій. Судові прецеденти можуть встановлювати лише вищі суди відповідно судової системи. За англійськими даними кількість прецедентів досягла п'ятсот тисяч [1].

Отже, англосаксонська правова система або, як її ще називають, системою загального права, мала значний вплив на розвиток інших правових систем і є однією із провідних у сучасному світі. На завершення хочемо зазначити, що англійська правова система є досить цікавою та унікальною

через відсутність кодифікації правових актів, які у сучасному світі є дуже важливими.

Список використаних джерел і літератури:

1. Англо-американська правова сім'я. URL: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:5b2831b7829c350914a2a7d0abcb7725bebadc38/latest/509966/index.html
2. Завгородня В.М. Англо-американська правова сім'я: лекція. URL: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:5b2831b7829c350914a2a7d0abcb7725bebadc38/latest/content-20180114202751.pdf
3. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Харків: Право, 2009. 584 с.
4. О.В.Чернецька, В.С.Шилінгов. Право Англії як класична модель прецедентного права. Київ: *Часопис Київського університету права*. 2015. №4. 348-352 с.
5. Полонка І.А. Рівень нормативності в правових системах світу: порівняльно-правовий підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія: Юридична. 2012. №4 537-546 с. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/04_2012/12piappp.pdf
6. Порівняльне правознавство: підручник / С.П. Погреюняк, Д.В. Лук'янов, І.О. Биля-Сабадаш та ін.; за заг. ред. О.В. Петришина. Х.: Право, 2012. 272 с.
7. Порівняльне правознавство(правові системи світ): монографія / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Парламентське вид-во, 2009. 488 с.
8. Теорія держави та права: навч. Посібник / [С.В. Білозьоров, В.П. Власенко, О.Б. Горова, А.М. Завальний, Н.В. Заяць та ін.]; за заг. ред. С.Д. Гусарева, О.Д. Тихомирова. К.: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

Тетяна БОГАЧИК,
здобувачка вищої освіти,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна

ПОНЯТТЯ СПІВУЧАСТІ ТА ВИДИ СПІВУЧАСНИКІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що найбільшу шкоду українському державотворенню чинить значна кількість кримінальних правопорушень, які відбуваються в співучасті, що обумовлює їх підвищену суспільну небезпеку. Вивчення основних характеристик співучасті у кримінальному правопорушенні неможливо без вивчення його поняття та видів співучасників